

אתר דעת - מכללת הרצוג

ד"ר ז. ורהפטיג

הרב בחברה

דיון על מעמדו, תפקידו ובעיותיו של הרב בישראל

מדוע נדם קולם של הרבנים?

היום, נדם קולם של הרבנים, הרבנים עוסקים בעניינים שלהם, בשפיר ושליא, הרבה בלימוד תורה, ולא היתה עוד תקופה כמו היום במדינת ישראל, שפורחת ספרות ההלכה, מחברים ספרים, ספרים חשובים מאד, ויוצאים קובצים חשובים מאד, אבל כל זה, כל אותם הפלפולי דאוריתא, הרי זה מיועד רק לצבור מסוים, לצבור תופשי תורה. הפסוק שבפרשת השבוע, "אל תרגזו בדרך", יש לפרש כפשוטו וכמדרשו. כפשוטו, היות ופעם אחת כשיצאו את מצרים, מצאו באמתחותיהם

כספים ששלמו בעד התבואה, פעם שניה הלכו ומצאו בני אמתחותיהם כסף וגם הגביע של יוסף, אז יתכן שהיה אצלם הרהור, פעם שלישית מי יודע עוד איזו צרה תהיה, ומה יימצא עוד באמתחותיהם, לזה אמר להם יוסף, אל תרגזו בדרך, זה לא יקרה שוב. זהו הפסוק.

אבל הדרש הוא, אל תתעסקו בענייני הלכה. מי יודע אם לא צריך לחשוב אם על ידי ההתעסקות בענין ההלכה, ההסתגרות בד' אמות של ההלכה, האם על ידי כך הרב יוצא ידי חובתו? הרי הרבנים הם צריכים לעמוד בשער, הם צריכים לנהל את המאבק, בכל אופן, הם צריכים להיות הראשונים שמנהלים את מאבק התרבות, ובמאבק מעין זה, יתכן שצריכים לדבר בלשון שמבין גם הצד השני. אף לנעור בשטן על ידי קמיעות, אפשר רק על ידי קמיעות שהשטן מבין. אבל אם הוא לא מבין, אז איך אפשר לנעור בו? והיום יש כה הרבה עניינים, בעיות של מחשבה, עניינים רעיוניים, עניינים שצריכים לדבר, עניינים שצריכים להגיב עליהם, עניינים שצריכים להתוכח עליהם. אני גם לא חושב שיצר לב היהודי הוא רע מנעוריו, יש הרבה שאפשר לתקן, לשנות, על ידי דיבורים, שדולים, הסברים, שכנוע. והיו בתקופה האחרונה כל כך הרבה פולמוסים, ובפולמוס הזה, הרבה לוקחים רשות הדבור, ואילו הצבור הרבני אינו צועד בראש.

דרושה הסברה רחבה

היה לנו, ועדיין ישנו הפולמוס על בעית יהודי וגוי, בעקבות מה שאנו קוראים פולמוס "שחק". כמובן אפשר לפטור בעיה מעין זו על ידי שמישהו גוער או אוסר, אבל איני חושב שהיום זוהי תקופה של איסורים וחרמות, יש תקופה שאיסורים וחרמות מתקבלים, אין לזה בכל אופן השפעה, היא רק על זה שמקבל מרצונו את מרותו של הרב, מי שלא מקבל את מרותו של הרב, מה מפחיד אותו איסור או חרם? אז יש להיענות לביורר הבעיה של היחס שבין יהודי לגוי, בימינו, ולאחר הקמת המדינה היא בעיה נכבדה מאד. צריך לברר את הבעיה, צריך לומר למלעזים את אשר צריך לומר, אבל צריך גם לברר ולהסביר.

כח גדול לרבנות בישראל

רבנותי, הרבנות בארץ, כוח עצום גלום בה. כוח אינטלקטואלי עצום, כוח מצובר של עשרות, עשרות שנים של לימוד, אצל כל רב, הרי הרב ישב הרבה עשרות בשנים בעולם של תורה, כוח רוחני רב, גם כוח כמותי לא מבוטל, יש כ-500 רבנים בארץ, וזו מדינה לא גדולה, זהו כוח עצום, חייבים היו לעשות, יכולים לעשות, יכולים להשפיע הרבה על הצבור.

אתר דעת - מכללת הרצוג

נכון הדבר שגם הצבור היום הולך ונעשה יותר ויותר צבור בעל כוח אינטלקטואלי, יש היום במדינת ישראל כעשרים ושמונה אלפים סטודנטים באוניברסיטאות, והמספר הזה ילך ויגדל. כיום אנחנו מגיעים כבר לכך שכמעט כל נער ונערה שני במדינה גמרו בית ספר תיכון, הולכים ומשתנים פני הצבור במדינת ישראל. זה יהיה צבור בעל רמה עד כמה שבית ספר תיכון וחינוך אוניברסיטאי מבטיחים רמה תרבותית, לצבור זה יש לדבר בשפה מובנת לו. לצבור הרבנים בארץ יש תפקיד חשוב מאד, התפקיד למען היהדות, למען הדת, תורת ישראל, במובנה הרחב ביותר.

אצלנו דת אף פעם לא היתה ענין לפולחן בלבד. דת ועם, דת וחברה, הכל אחד הוא. יש לצבור הרבנים תפקיד חשוב מאד מבחינה מדינית, מבחינה לאומית, הם יכולים בהרבה לכוון את החינוך של הדור. נדמה לי שיש להם הכוח, הם רק צריכים להוציא את הענין מן הכוח אל הפועל.

(דברים בכנס איזורי של הרבנים מאיזור תל-אביב והמרכז)